Stanovisko Výboru regionů – Řešení dopadu stárnutí populace v EU (Zpráva o stárnutí populace za rok 2009)

(2010/C 232/02)

VÝBOR REGIONŮ

— konstatuje, že již ve více než 60 regionech přesahuje míra ekonomické závislosti seniorů 29 % a více než 70 regionů čelí poklesu populace (v některých z nich přesahuje 1 % ročně);

— považuje stárnutí populace za téma, které je třeba zpracovat v rámci strategie Evropa 2020, a usiluje o to, aby byly využity perspektivy, jež nabízí stárnutí, k posílení sociální, hospodářské a územní soudržnosti;

— zasazuje se o regionálně orientovaný přístup k řešení dopadu stárnutí populace v oblasti 1) zdravého stárnutí 2) účasti na trhu práce a produktivity práce 3) dostupnosti služeb a zařízení;

— navrhuje ve spolupráci s Komisí zahájit na nadregionální či meziregionální úrovni různé pilotní projekty vycházející ze tří popsaných priorit. Pilotní projekty budou především zaměřeny na výměnu znalostí a osvědčených postupů;

— podporuje iniciativu vyhlásit v průběhu nadcházejícího období Komise „rok zdravého a aktivního stárnutí a solidarity mezi generacemi“ s plnou účastí dětí a považuje priority a navrhované pilotní projekty za důležitou součást tohoto roku.

Zpravodaj: pan Rob Bats (NL/ALDE), člen výkonné rady provincie Drenthe

Odkaz: sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů: Řešení dopadu stárnutí populace v EU (Zpráva o stárnutí populace za rok 2009)

KOM(2009) 180 v konečném znění

I. **ÚVOD**

VÝBOR REGIONŮ,

1. oceňuje sdělení Komise s názvem „Řešení dopadu stárnutí populace v EU", v němž se konstatuje, že stárnutí bude mít značný dopad na důchody a na zdravotní a dlouhodobou péči. Ve sdělení Komise se zdůrazňuje, že orgány veřejné správy mají k dispozici příštích necelých deset let, než začnou silné ročníky odcházet do důchodu. Naléhavost jednat, výzvy a rizika jsou vysoké a vyžadují cílené politické kroky. Opatření, která se budou přijímat s cílem vypořádat se se stárnutím této generace, musí být velmi úzce provázána s politikami rovnosti žen a mužů, aby bylo možné napravit stávající situaci, kdy jsou starší ženy více postiženy chudobou či žijí v horších sociálně-ekonomických podmínkách a navíc je horší i kvalita jejich života, vzhledem k jejich větší nemocnosti a vyšší závislosti, jež je do značné míry ovlivněna faktory souvisejícími s příslušností k určitému pohlaví;

2. děkuje místním a regionálním orgánům, nevládním organizacím a dalším partnerům Výboru za jejich aktivní přispění k přípravě tohoto stanoviska. Jde zejména o příspěvky ze schůze komise ECOS konané 4. září 2009, setkání u kulatého stolu konané 18. listopadu 2009 a setkání pracovní skupiny konané 14. prosince 2009;

3. zdůrazňuje, že stárnutí populace není osamoceným jevem, ale je součástí rozsáhlé demografické změny. Tato změna způsobuje, že počet a složení obyvatelstva na místní a regionální úrovni se podstatně mění. Na konkrétní vývoj a dopad této demografické změny má vliv mnoho různých faktorů (porodnost, úmrtnost, rezidenční mobilita a přistěhovalectví). Stárnutí populace je autonomním procesem. Uvědomit si a uznat tento autonomní proces je podmínkou pro úspěšné řešení dopadu stárnutí populace;

4. konstatuje, že současný poměr čtyř osob v produktivním věku na jednu osobu nad 65 let se podle dlouhodobé prognózy změní na dvě ku jedné. Je sice vhodné sledovat dlouhodobé předpovědi, avšak demografické změny nejsou problémem, který vyvstane zítra či pozítří. Tento problém existuje již nyní. Již ve více než 60 regionech přesahuje míra ekonomické závislosti seniorů 29 % a více než 70 regionů čelí poklesu populace, který v některých z nich přesahuje 1 % ročně;

5. poukazuje na to, že starší ženy, zdravotně postižené osoby a přistěhovalci se mohou v souvislosti se zdravým stárnutím setkat se zvláštními problémy, jimiž je třeba se zabývat;

6. považuje stárnutí populace za téma, které je třeba zpracovat v rámci strategie Evropa 2020. Výbor usiluje o to, aby byly využity perspektivy, jež nabízí stárnutí, k posílení sociální, hospodářské a územní soudržnosti. Strategie Evropa 2020 stanoví, že každý občan a každý region na základě svých specifických kvalit a vlastností přispívá k síle Unie. Aktivní a zdravě stárnoucí evropští občané představují široce nevyužitý potenciál. Je tedy nutné provádět nejen politiku orientovanou na starší osoby, ale také vypracovat politiku orientovanou na všechny evropské občany všech věkových skupin;

7. konstatoval již dříve, že stárnutí populace má dopad především na decentralizovanou úroveň. Místní a regionální orgány mají důležité úkoly v oblasti zdraví, blahobytu, placené a neplacené péče, trhu práce a nabídky služeb a zařízení v oblasti bydlení, (veřejné) dopravy a vzdělávání. Místní a regionální orgány nesou odpovědnost za to, že dopad stárnutí populace bude v jejich regionu řešen kreativním a inovačním způsobem v rámci strategie Evropa 2020. Podmínkou je solidarita mezi generacemi, mezi oblastmi vykazujícími nárůst a pokles obyvatelstva, mezi venkovem a městem, i mezi regiony a členskými státy.

II. **POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

VÝBOR REGIONŮ,

8. doporučuje tři hlavní priority jako součást nového plánu pro řešení dopadu stárnutí populace v EU, pro které je třeba podrobněji rozpracovat meziregionální a/nebo nadregionální pilotní projekty. Tyto priority jsou v souladu s cíli Komise. Důraz je kladen na primární povinnosti místních a regionálních orgánů v oblasti zdraví a péče, trhu práce a nabídky služeb:

— **zdravé stárnutí**, jehož cílem je podněcovat evropské občany, aby co nejdéle zůstali v dobrém zdravotním stavu a aktivní;

— **účast na trhu práce a produktivita práce**, orientované na podporu evropské společnosti, kde je každý schopen se po celý život vzdělávat, zapojovat se do dění ve společnosti, spolupodílet se na utváření společnosti, včetně možnosti placené či neplacené práce;

— **dostupnost služeb a zařízení**, orientované na obohacení nabídky služeb pro stárnoucí obyvatelstvo;

9. poukazuje na přímou spojitost mezi těmito třemi prioritami a doporučuje tedy zaujmout horizontální přístup. Stárnoucí osoby v dobrém zdravotním stavu mohou snáze využívat služby a zařízení a mají více možností na trhu práce. Pro zvýšení produktivity práce je nezbytným předpokladem zdravá populace v produktivním věku a dobrá nabídka služeb a zařízení. Služby a zařízení mohou především přispět ke zdravějšímu stárnutí občanů a také ke zvýšení účasti na trhu práce a produktivity. Výbor rovněž doporučuje genderově zaměřený přístup, který by podpořil zdravé stárnutí za rovných podmínek pro muže a ženy;

10. rozeznává v těchto prioritách výrazně sociální agendu. Ve styku se staršími osobami prokazuje evropská společnost svou solidaritu. Jde mimo jiné o to čelit všem formám diskriminace (zejména diskriminace na základě věku), odstranit překážky bránící starším osobám v zapojení do společnosti a nabídnout cílenou sociální záchrannou síť. Uživatelé této záchranné sítě si musí zejména být jisti tím, že se jim dostane důstojného zacházení. Za tuto sociální agendu jsou společně zodpovědné orgány veřejné správy a jejich (sociální) partneři;

11. podporuje iniciativu vyhlásit v průběhu nadcházejícího období Komise „rok zdravého a aktivního stárnutí a solidarity mezi generacemi“ s plnou účastí dětí a považuje priority a navrhované pilotní projekty za důležitou součást tohoto roku;

12. konstatuje, že je možné čerpat inspiraci u místních subjektů, které se snaží občany (a z nich v rámci tohoto stanoviska zejména ty starší) aktivně zapojit do společnosti. Řešení dopadu stárnutí populace vyžaduje spolupráci s celou občanskou společností. Proto je třeba aktivně zapojit občany, společenské organizace, znalostní instituce a soukromé organizace. Společenská iniciativa těchto subjektů má rozhodující význam a je nezbytná pro přípravu a realizaci navrhovaných pilotních projektů;

ZDRAVÉ STÁRNUTÍ

„Zůstat co nejdéle zdraví a aktivní“

13. rozumí pod termínem „zdravé stárnutí“ veškeré snahy, které pomáhají tlumit negativní účinky procesu tělesného, psychologického a sociálního stárnutí. Zdravé stárnutí vyžaduje celostní přístup k životní dráze (který začíná již v dětství). Pozornost se zaměřuje na příčiny zdravotních problémů, které se v průběhu lidského života vyvíjejí. Současně se usilovně hledají možnosti cílené prevence a také faktory okolního prostředí, jež mají vliv na zdraví;

14. považuje stárnutí evropského obyvatelstva za především pozitivní (autonomní) vývoj a výraz dobrých životních podmínek. Zdravé stárnutí se zabývá otázkou, jak si obyvatelstvo může co nejdéle uchovat dobrý zdravotní stav a dobré životní podmínky a nadále se aktivně podílet na životě společnosti, důraz je přitom kladen na dosažený společenský a ekonomický přínos. Nezabývá se tedy (biologickým) věkem, ale životní situací;

15. poukazuje na to, že zdravé stárnutí nabízí příležitosti, jak zmírnit růst nákladů spojených se stárnutím populace. Občané, kteří stárnou a přitom si udržují dobrý zdravotní stav, se mohou déle společensky a ekonomicky zapojovat do života společnosti. Jako motivace ke zdravému stárnutí jsou nutné nové koncepce sociální politiky, inovace, výzkum (způsobů léčby a dalších oblastí, jako je například oblast technických pomůcek) a výrazná orientace na město „vhodné pro starší osoby“ nebo prostředí s odpovídající nabídkou produktů. Rovněž je třeba motivovat schopné odborníky zejména v sociální a zdravotnické oblasti – je nutné posílit výuku o problematice stárnutí v rámci studijních programů univerzitních i mimouniverzitních studijních oborů s cílem připravit schopné odborníky v oblasti řešení otázky stárnutí populace ve všech jejích aspektech; zejména je nutné podpořit ty profesní specializace, které souvisejí s péčí, závislostí a podporou zdraví. Zdravé stárnutí touto cestou přispěje k realizaci strategie Evropa 2020;

16. ve snaze snížit náklady související se stárnutím populace by příslušné orgány měly zavést politiky, jež umožní starším občanům zůstat co nejdéle doma a podporovat je v tom;

CÍLE

17. usiluje o to, aby regiony Evropy aktivně hledaly styčné body ve svých politikách týkajících se zdravého stárnutí. Společně mohou hledat způsoby, jak co nejlépe podporovat inovace a výzkum v oblasti zdravého stárnutí a monitorovat dosažený pokrok. Pro úspěch tohoto přístupu je nutná cílená inovační politika. Orgány veřejné správy se musí společně a se svými partnery (z oboru vědy) stát hnací silou zdravého stárnutí;

18. doporučuje spolupráci v oblasti zdravého stárnutí jak v rámci jednotlivých regionů, tak i mezi nimi, a formuluje tyto hlavní úkoly (důraz je zde kladen na zdraví; ostatní priority kladou důraz na ekonomické zapojení, respektive na nabídku služeb a zařízení):

— *vybudovat zdravé základy v raném věku*. Zdravé stárnutí vyžaduje dobrý start. Čím dříve se budeme zabývat zdravotními riziky jako jsou nadváha, stravovací zvyklosti a životní styl, tím lepší bude další perspektiva;

— *vhodná péče a rychlá zpětná integrace*. Dojde-li během života k výskytu zdravotních problémů, musí být řešeny rychle a cíleně, tedy nákladově efektivním způsobem. Tak se jednotlivci mohou optimálně integrovat zpět do společnosti a nadále se účastnit jejího života. To významně přispívá ke zvyšování mimo jiné účasti na trhu práce a společenské podpory;

— *(dlouhodobá) péče o starší osoby*. Péče o seniory vyžaduje speciální přístup. V prvé řadě proto, že starší osoby jsou více či méně zranitelné, což může mít výrazný dopad na úspěch léčby. Ve druhé řadě proto, že zdravotní problémy starších osob bývají stále častěji výsledkem kombinace několika neduhů. Nabídka přiměřené (dlouhodobé) péče o starší osoby vyžaduje, aby pečovatelský personál prošel dostatečnou dodatečnou přípravou v oblasti moderních a cílených pečovatelských metod a jiných aspektů zdraví (například v oblasti rehabilitace);

ÚČAST NA TRHU PRÁCE A PRODUKTIVITA PRÁCE

„Celý život se učit, pracovat a zapojovat se“

19. zdůrazňuje, že starší občané musí mít právo na starobní příjem nad hranicí chudoby, který jim zajistí důstojný život. Mnoho seniorů, zejména žen, žije v chudobě, nebo jsou chudobou ohroženy;

20. konstatuje, že zapojení (do společnosti) významnou měrou přispívá k dobrému životnímu pocitu seniorů. Účast na trhu práce je jeho nejdůležitější podmínkou. Zvýšení účasti na trhu práce a produktivity práce je především významnou podmínkou pro udržení zdravé ekonomiky, ale také veřejných financí a systémů sociálního zabezpečení, v kontextu stárnutí populace. Zapojení do společnosti je pro každého občana právem, avšak s ohledem na blízkou budoucnost také povinností. Vyžaduje nutnou flexibilitu ze strany zaměstnavatelů i pracovníků. Pro sociální partnery a orgány veřejné správy to rovněž znamená povinnost umožnit účast na trhu práce bez omezení. V této souvislosti Výbor regionů podporuje široce pojatou směrnici o nediskriminaci, která se zaměří na dostupnost různého zboží a služeb (jejíž významnou součástí by měl být boj proti diskriminaci na základě věku). V současnosti existují v míře zapojení do pracovního procesu velké rozdíly mezi regiony a cílovými skupinami. V moderní (stárnoucí) společnosti musí být schopnosti seniorů optimálně využívány. Díky úsilí vynaloženému na nabídku kvalitních (tedy přizpůsobených) pracovních míst budou občané moci déle zůstat v pracovním procesu. Nejde pouze o pracovní podmínky, ale také o různorodost pracovních úkolů atd. Narušení plynulosti kariéry a vyloučení z trhu práce na základě věku a např. také pohlaví či (etnického) původu nebo zdravotního postižení jsou nepřípustné;

21. zdůrazňuje, že vzdělávání hraje významnou roli při zvyšování produktivity a účasti na trhu práce. Nastala doba, kdy je třeba se v rámci naší kultury zaměřit na celoživotní učení, práci s cílem celoživotní zaměstnatelnosti a zapojení (do společnosti), které budou orientovány na schopnosti. Znamená to, že musí být zaručen přístup ke službám a zařízením nabízejícím kurzy, školení a vzdělávání. Jedná se o zodpovědnost, kterou musí sdílet občané, orgány veřejné správy, zaměstnavatelé, pracovníci i znalostní instituce;

22. je toho názoru, že v souladu s celoživotním učením a prací orientovanými na schopnosti je možné přispět k tomu, že se důchod postupně změní na období „přizpůsobené a na schopnosti orientované práce“. „Stříbrná ekonomika“ poskytuje řadu možností k posílení ekonomické síly Evropy. Zejména dobrovolná činnost a péče představují hodnotné možnosti, jak naplnit toto období přizpůsobené práce. Nejdůležitějším požadavkem je, aby občané zůstali po celý život aktivní;

23. domnívá se, že pomocí (selektivní) migrace pracovníků lze čelit nedostatku pracovní síly. V této souvislosti Komise prohlašuje, že pomocí dobře organizované politiky v oblasti zákonného přistěhovalectví lze do značné míry zaplnit nedostatek pracovních sil. V této souvislosti zasluhuje pozornost uznávání diplomů a zjednodušení postupů, přičemž je třeba nezapomínat na riziko možných negativních následků „úniku mozků“ ze země původu;

CÍLE

24. usiluje o zlepšení zaměstnatelnosti celé populace v produktivním věku. Je třeba optimálně využít schopnosti a dovednosti každého jednotlivce, tedy i seniorů. Zdraví a kvalitní pracovní podmínky jsou klíčovými faktory zaměstnatelnosti občanů. Lepší využití dostupných schopností je především odpovědností sociálních partnerů. Na občany by se mělo apelovat, aby se celý život vzdělávali a byli tak vzhledem ke stále se měnícím požadavkům a výzvám schopni smysluplně zaujmout místo ve společnosti a ekonomice a zapojit se. Orgány veřejné správy musí tento přístup usnadňovat a podněcovat. Je třeba maximálně využít kreativitu a podnikatelského ducha občanů a soukromých subjektů. Vzdělávací a školicí instituce musí sladit své programy s potřebami starších lidí, aby jim umožnily získat příslušné nezbytné znalosti a schopnosti. Zvláště důležité je povzbuzovat seniory k potvrzování a validaci jejich kompetencí a poskytovat jim při tom asistenci;

25. doporučuje povzbuzovat produktivitu práce a účast na trhu práce prostřednictvím řady cílených politik a opatření přizpůsobených regionům a cílovým skupinám. K základním prvkům patří:

— *investovat* do vzdělávání, odborné přípravy a získávání dovedností ve snaze povzbudit vzhůru směřující mobilitu mladých lidí na trhu práce;

— *podněcovat* opatření na lepší sladění pracovního a soukromého života, v této souvislosti lze mimo jiné uvést zařízení péče o děti, dovolenou na péči o rodinné příslušníky, rodičovskou dovolenou a technologické inovace (práci na dálku);

— *podporovat* zdraví na pracovišti. Ačkoli průměrná střední délka života v EU stoupá, neuchovávají si občané déle dobrý zdravotní stav. Trh práce musí být přizpůsoben tak, aby do něj občané mohli být zapojeni i přes možná omezení a zdravotní problémy. Nutnou podmínkou je zdravé či zdravější a lépe vybavené pracovní prostředí;

— *potvrzovat a validovat kompetence a zkušenosti seniorů;*

— *hledat* možnosti, jak pracovníkům ze zemí mimo EU usnadnit přístup na evropský trh práce v profesích, kde je nedostatek pracovní síly (jako je tomu v současnosti v některých částech pečovatelského sektoru a některých sektorech náročných na znalosti, ale v budoucnu možná i v jiných sektorech);

26. zdůrazňuje, že častým důvodem, proč starší pracovníci nezůstávají aktivní, bývá riziko v podobě ztráty části nebo všech nároků na důchod za to, že po dosažení důchodového věku získávají prací dodatečný příjem. V této souvislosti je třeba prozkoumat možnosti přijetí flexibilnějších pravidel na vhodných úrovních;

27. zdůrazňuje, že je důležité připravit podniky, zejména ředitele pro lidské zdroje a oddělení pro nábor pracovníků na to, že mají přijímat zaměstnance v pokročilém věku, zejména ženy. Je třeba podporovat podniky, které vyvíjejí zvláštní úsilí k zajištění interní mobility starších pracovníků, poskytují flexibilní pracovní podmínky, nebo které orientují odbornou přípravu či strategie služebního rozvoje na specifické potřeby starších pracovníků. Evropská komise by měla shromažďovat a šířit osvědčené postupy v této oblasti. Otázkou zásadní důležitosti je rovněž příprava samotných starších pracovníků na tuto problematiku a zajištění jejich informovanosti;

DOSTUPNOST SLUŽEB A ZAŘÍZENÍ

„Obohatit nabídku služeb“

28. chápe „nabídku služeb a zařízení“ jako rozsáhlou sociální, ekonomickou a územní (fyzickou) infrastrukturu, jež přispívá ke kvalitě místního a regionálního společenského života. Přitom je na místě rozlišovat mezi místními a regionálními službami a zařízeními (kam patří veřejná doprava, péče, vzdělávání, kolektivní aktivity, asistence) a celostátními mechanismy (důchody). Nabídka služeb a zařízení vyžaduje globální a koherentní přístup umožňující využít sociální, ekonomické a geografické možnosti;

29. konstatuje, že současná nabídka služeb a zařízení nedrží krok s poptávkou, která se z důvodu stárnutí populace mění. Politika musí zaměřena na to, aby občané mohli optimálně využívat služby a zařízení, jež jim umožní nadále se aktivně účastnit života společnosti. V kontextu rostoucí poptávky a nepostačujících veřejných prostředků to znamená, že nabídka služeb a zařízení musí být obohacena. Inovační potenciál je třeba maximálně využít nebo jej použít jinak. Stárnutí populace s sebou navíc nese další náročný úkol, tedy nábor dostatečného počtu kvalifikovaných pracovníků, kteří budou hrát zásadní roli pro dostupnost služeb a zařízení; zvýšení produktivity a účasti na trhu práce k tomu přispějí (jsou však zapotřebí další paralelní přístupy);

30. zdůrazňuje, že v oblastech procházejících silnou demografickou změnou již není vždy možné nabízet služby a zařízení tradičním způsobem. Mimo jiné se o dosažení jiné a pevné záruky přístupu usiluje v oblasti začlenění občanů do informační společnosti (*e-inclusion*). Zde se nabízejí on-line služby v oboru zdravotnictví, vzdělávání, péče a asistence. Tradiční a často s věkem související rozdíl mezi fyzicky poskytovanými službami a elektronickými službami se postupně stírá. V budoucnosti je třeba zavést nový regionálně orientovaný přístup. Ten by měl vést k vytvoření regionálně přizpůsobené sítě fyzicky poskytovaných, avšak také (digitálně) dostupných služeb a zařízení. Prvním krokem je např. automatické hromadné zasílání zpráv;

31. zdůrazňuje dále, že cílený a kvalitní systém veřejné dopravy ve značné míře přispívá k zajištění dostupnosti služeb a zařízení, zejména pokud jsou tato zařízení situována centrálně. Dobrý systém (veřejné) dopravy je pak může učinit snadněji přístupnými. To platí jak pro pečovatelská zařízení pro seniory, tak pro školy a znalostní instituce pro mládež a dospělé. Proto je důležité přizpůsobit systém veřejné dopravy regionálním podmínkám;

32. odkazuje na iniciativu Světové zdravotnická organizace zaměřenou na podporu *zdravých měst*, v nichž jsou zařízení a služby spolu s fyzickou infrastrukturou lépe přizpůsobeny stárnoucímu obyvatelstvu. Aktivní účast seniorů hraje významnou roli při přípravě této iniciativy. Tento přístup se příliš neliší od přístupu doporučovaného Výborem v oblasti dostupnosti služeb a zařízení;

CÍLE

33. prosazuje, aby co nejvíce občanů mohlo optimálně využívat služby a zařízení, jež jim umožní nadále se aktivně účastnit života společnosti. V nadcházejících letech bude nutné obohatit nabídku místních a regionálních služeb a zařízení v závislosti na měnící se poptávce. Přitom platí, že poptávka nesmí být založena pouze na věku, ale spíše na životním stylu. Osoby se zdravým životním stylem totiž vyžadují menší počet méně různorodých zařízení než osoby žijící nezdravě;

34. doporučuje věnovat pozornost rozvoji a výměně znalostí o nabídce služeb a zařízení jak v rámci jednotlivých regionů, tak i mezi nimi. Zásadním úkolem je:

— *posílit spolupráci*. Nabídka služeb a zařízení vyžaduje kvalitní spolupráci. Nezbytný podnět pro posílení nosné báze co do kvality, tak i kvantity, poskytuje spolupráce prováděná na regionální a místní úrovni mezi orgány, znalostními institucemi, organizacemi působícími ve společnosti (především nevládními organizacemi) a sférou podniků;

— *stimulovat kreativní podnikání, inovace a digitální začleňování* tím, že se fenomén stárnutí evropské populace pojme jako velká příležitost ke zvýšení konkurenceschopnosti hospodářských subjektů. Místní a regionální činitelé, jak veřejní, tak soukromí, čelí výzvě, kterou představuje využívání nových konceptů a technologií pro lepší organizaci a financování nabídky služeb a zařízení. Patří sem širokopásmový internet a začlenění občanů do informační společnosti (automatizace v oblasti bydlení, léčba na dálku, internetové obchody a dálkové studium), ale také vývoj nových systémů regionální dopravy či modernizace existujících systémů veřejné dopravy;

— *přizpůsobit nabídku*. Nabídka služeb a zařízení, jak elektronických služeb, tak neformálních pečovatelských služeb, musí být přizpůsobena měnící se poptávce ze strany občanů;

— *podporovat používání IKT* za účelem dosažení vyšší úrovně sociálního a územního začlenění starších osob;

KONEČNÉ ZÁVĚRY

35. doporučuje uplatnit regionálně orientovaný přístup k řešení dopadů stárnutí populace založený na těchto směrech: 1. zdravé stárnutí 2. účast na trhu práce a produktivita práce 3. dostupnost služeb a zařízení. Přitom Výbor regionů prosazuje globální přístup ke stárnutí populace jako součásti rozsáhlé demografické změny. Tento přístup se týká celého života, vychází z optimálního využití možností a zohledňuje regionální rozdíly. Cílem je vytvořit nový plán pro řešení dopadu stárnutí populace v EU, který zohlední odpovědnost místních a regionálních orgánů za hledání kreativních a inovačních řešení pro jejich region;

36. žádá Komisi, aby zejména:

— *pobízela* všech subjekty v Unii (nevládní organizace, znalostní instituce, soukromé subjekty a orgány veřejné správy) ke zlepšování povědomí o této problematice, výměně znalostí, technologickým inovacím a rozvoji osvědčených postupů a intervenčních strategií;

— *monitorovala a předvídala* stárnutí populace na regionální úrovni, což je nezbytným krokem pro přípravu a provádění politik. Mezi regiony existují značné rozdíly, které nejsou patrné z celostátních průzkumů, ale přesto nezbytné pro předvídání dopadu stárnutí populace;

— *začlenila* téma *stárnutí populace jako součást rozsáhlé demografické změny* do různých evropských programů jako nástroj na podporu regionálních, odvětvových, globálních a inovačních přístupů. Regiony požadují úzkou a přímou spolupráci s Komisí;

37. navrhuje ve spolupráci s Komisí zahájit na nadregionální či meziregionální úrovni různé pilotní projekty vycházející ze tří popsaných priorit. Pilotní projekty budou především zaměřeny na výměnu znalostí a osvědčených postupů. V pilotních projektech nejde pouze o to informovat, ale také uplatnit a vyměňovat konkrétní přístupy. Vzhledem ke komplexní povaze problematiky stárnutí obyvatelstva klade Výbor velký důraz na šíření znalostí nejen v uvedených prioritních směrech, ale rovněž horizontálně mezi nimi. Pilotní projekty by měly usnadnit rozvoj znalostí. Pro realizaci obsáhlých programů mohou partneři v pilotních projektech nezávisle využívat různé zdroje financování EU. V brožuře „Jak podporovat kvalitní stárnutí v Evropě: dostupné nástroje pro místní a regionální subjekty“ Výbor společně se sdružením AGE sestavil přehled existujících zdrojů financování (VR, 2009). Brožura je cenným nástrojem pro zahájení pilotních projektů. Členové Výboru připraví návrhy pro tuto oblast;

38. stanovuje pro pilotní projekty následující rámec. Pilotní projekty musí být zaměřeny na získání praktických a vědeckých znalostí (jak aplikovaných tak základních), které přispívají k řešení dopadu stárnutí populace v EU. Základní výzkum musí v dlouhodobém horizontu přispět ke snížení budoucí zdravotní péče. V této souvislosti jsou studie skupin a biobanky významným zdrojem informací. Abychom zjistili, jak mohou lidé zdravěji stárnout a tedy vyžadovat zdravotní péči později, musíme znát buněčné procesy způsobující stárnutí. K usnadnění navazování meziregionálních a/nebo nadregionálních partnerství mezi

znalostními institucemi budou decentralizované orgány veřejné správy a soukromé subjekty vyvíjet inovační regionálně orientované přístupy a testovat je v praxi. Přitom mohou hrát významnou roli sociální partneři, instituce sociálního a zdravotního zabezpečení a další nevládní organizace. Regionální partnerství mohou být založena na specifických znalostních kompetencích či řetězcích spolupracujících sdružení dostupných v daném regionu, nebo na konkrétních otázkách spojených se stárnutím, které v daném regionu vyvstaly. Jednou z možností je navázat na stávající programy INTERREG. Jako doplněk k úkolům uvedeným u jednotlivých priorit je třeba se zaměřit na následující body:

— *zdravé stárnutí*: posílení pečovatelských sítí (celková péče jako výsledek spolupráce různých partnerů poskytujících péči v průběhu života a odpovídající poptávka po péči ze strany občana) díky zhodnocení výsledků výzkumu při vývoji nových výrobků, technologií a služeb a využití praktických zkušeností ve výzkumných programech;

— *účast na trhu práce a produktivita práce*: orientované na podporu evropské společnosti, kde je každý schopen se po celý život vzdělávat, zapojovat se do dění ve společnosti a spolupodílet se na utváření společnosti, včetně možnosti placené či neplacené práce;

— *dostupnost služeb a zařízení*: rozvoj regionálně orientovaných přístupů k obohacení nabídky služeb;

39. žádá Evropský parlament, aby podpořil výzvu Výboru regionů, jež prosazuje regionální přístup k naléhavému a aktuálnímu tématu stárnutí populace (jako součást rozsáhlé demografické změny) a pomocí meziregionálních a nadregionálních pilotních projektů, a přispěl k jejich zahájení.

V Bruselu dne 14. dubna 2010

první místopředseda
Výboru regionů
Ramón Luis VALCARCEL SISO